

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศึกษาระบบการผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่แบบธรรมชาติที่ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาฟาร์มให้ได้รับมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง และ 2) เพื่อสร้างหลักประกันความเชื่อถือแก่ผู้บริโภค โดยการพัฒนากระบวนการตรวจสอบแบบมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม และให้มีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพด้านจุลชีววิทยา และสารตกค้างยาสัตว์อันตรายในผลผลิตไก่ ผลการศึกษาพบว่า

การพัฒนาฟาร์มให้ได้รับมาตรฐาน

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ้ง จำนวน 10 ราย เลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำพันธุ์แท้เป็นอาชีพเสริม โดยใช้วิธีการเลี้ยงแบบปล่อยธรรมชาติ และให้แม่ไก่ฟักธรรมชาติ ให้อาหารโดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรที่มีในท้องถิ่น ได้แก่ รำหยาบ ปลายข้าว หยวกกล้วยที่นำมาหมักหยาบสด ในเกษตรกรรายย่อยกลุ่มนี้ทำการปรับปรุงฟาร์มเพื่อให้ได้มาตรฐานตามหลักการปฏิบัติตรวจสอบประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการประเมินตามหลักการประเมินฟาร์มตามหลักการปฏิบัติการตรวจสอบประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ (มกษ.6901-2552) พบว่าเกษตรกรผ่านการตรวจประเมิน จำนวน 1 ราย จากทั้งหมด 10 ฟาร์ม เนื่องจากเกณฑ์ตรวจประเมินเหมาะสมกับการเลี้ยงไก่เนื้อระบบฟาร์มขนาดใหญ่เพื่อการส่งออกมากกว่าระบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อย ที่ลักษณะการเลี้ยงจะเป็นลักษณะเกษตรผสมผสาน มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น จึงต้องมีการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางวางหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มของเกษตรกรรายย่อยให้เหมาะสม เกิดมาตรฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อไป

การสร้างหลักประกันความเชื่อถือแก่ผู้บริโภค

ทำการแนะนำระบบการตรวจสอบแบบมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม (Participatory Guarantee Systems; PGS) แก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีการรับรองคุณภาพผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรเอง ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างหลักประกันความน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค ผลการใช้ระบบ PGS พบว่าเกษตรกรนำไปปฏิบัติได้ดี และเป็นระบบการรับรองที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย ระบบ PGS นี้ได้นำหลักการจากระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์มาประยุกต์ใช้ในการรับรองคุณภาพของผลผลิตของกลุ่ม และเพิ่งเริ่มมีการใช้ภายในกลุ่ม จึงทำให้แนวทางการทำการรับรองยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่ ในด้านผลการวิเคราะห์คุณภาพเนื้อไก่ทางจุลชีววิทยา และสารตกค้างยาสัตว์อันตรายจากห้องปฏิบัติการพบว่าไม่พบเชื้อโรคที่ก่อโรคอาหารเป็นพิษ และไม่พบสารตกค้างยาสัตว์อันตรายในการผลิตไก่โดยกลุ่มเกษตรกร

แนวทางการพัฒนาในระยะถัดไป

ด้านการผลิต

- 1) ระดมความเห็นและกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้การจัดการมีมาตรฐาน ตามข้อกำหนดหลักการรับรองของกรมปศุสัตว์ เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง การควบคุม และป้องกันโรคในสัตว์ปีก
- 2) การวางแผนการจัดการผลผลิตที่เป็นระบบสอดคล้องการวางการตลาดเพื่อกำหนดปริมาณผลผลิตที่ต้องหมุนเวียนกันของเกษตรกรแต่ละราย
- 3) การจัดการด้านอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสูตรอาหารสำหรับการเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ และการเลี้ยงไก่ขุนที่มีความต้องการโภชนาการที่แตกต่างกัน เกษตรกรบางรายที่รับการฝึกอบรมการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ จะทำการวางแผนการผลิตพืชอาหารอินทรีย์เพื่อการผลิตไก่พื้นเมืองขุนในระบบการผลิตอินทรีย์ที่อาจสร้างตลาดเฉพาะได้อีกรูปแบบหนึ่ง
- 4) การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์และโภชนาการในพืชอาหารสัตว์เพื่อการผลิตอาหารไก่พื้นเมืองที่มีต้นทุนต่ำ และมีโภชนาการที่เพียงพอกับการเจริญเติบโตของไก่ในแต่ละระยะการผลิต

ด้านการตลาด

- 1) การวางแผนการตลาด โดยเฉพาะตลาดชุมชนจะใช้รูปแบบการจำหน่ายไก่ขุนมีชีวิต เกษตรกรมีป้ายประชาสัมพันธ์ การจำหน่ายและการกำหนดราคาขายร่วมกันเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ
- 2) การรักษาตลาดห้างสรรพสินค้า เพื่อรองรับผลผลิตบางส่วน และขยายโอกาสสู่ตลาดเฉพาะที่สร้างจุดขายจากการเลี้ยงไก่ประดู่หางพันธุ์แท้ในระบบ free range และออแกนิก (organic Thai broiler)
- 3) การพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ที่เกษตรกรมีส่วนร่วมในการลงทุน เพื่อการผลิตอาหารปลอดภัย และขยายแนวทางการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งเพื่อการตลาดในระดับกลางและระดับบน
- 4) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำจากแบรนด์ เกษตรกรเวียงเชียงรุ้ง ทั้งในระดับจังหวัด และขยายสู่จังหวัดใกล้เคียงที่จะเป็นเป้าหมายที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้